

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 7 IM GEN. LEOPOLDA OKULICKIEGO W TARNOBRZEGU

Podstawa prawna:

Ustawy

- Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty z dnia 7 września 1991r (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, 1560, 1669 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 730 i 761)
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018 r. poz. 967 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 730)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r., poz. 1600);
- Ustawa z dnia 26 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j.: Dz. U. 2019 poz. 821);
- Ustawa z dnia 20 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.: Dz.U. z 2018 r., poz. 1508);
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j.: Dz. U. z 2018 r. poz. 2096, z 2019 r. poz. 60, 730);
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn.: Dz.U. z 2019 r., poz. 852);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005 nr 180, poz.1493);
- Ustawa z dnia 19 grudnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz.1878);
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j.: Dz.U. z 2017 r., poz. 2067);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.);
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r., poz. 405);
- Ustawa z 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r., poz. 969);
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882 ze zmianami).

Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej

- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2017poz. 1591)
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U.2015 poz. 1249)

Statut Szkoły Podstawowej nr 7 Tarnobrzegu

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I	Postanowienia ogólne	str. 3
ROZDZIAŁ II	Zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne	str. 3
PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻEŃ ZEWNĘTRZNYCH I WEWNĘTRZNYCH		
ROZDZIAŁ III	Ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy – zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu w szkole	str. 4
ROZDZIAŁ IV	Zagrożenie pożarem, wybuchem pożaru lub inną klęską żywiołową	str. 4
ROZDZIAŁ V	Podłożenie ładunku wybuchowego	str. 5
ROZDZIAŁ VI	Otrzymanie podejrzanego pakunku/przesyłki	str. 6
ROZDZIAŁ VII	Zagrożenie niebezpiecznymi środkami chemicznymi lub biologicznymi	str. 6
ROZDZIAŁ VIII	Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły	str. 8
ROZDZIAŁ IX	Obecność na terenie szkoły osób niepożądanych, zachowujących się niewłaściwie lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów	str. 10
ROZDZIAŁ X	Włamanie do szkoły połączone z kradzieżą	str. 10
ROZDZIAŁ XI	Zagrożenie wybuchem gazu lub wybuch gazu, rozpylenie, rozlanie, rozsypanie substancji szkodliwych	str. 10
ROZDZIAŁ XII	Zagrożenia katastrofą budowlaną	str. 11
ROZDZIAŁ XIII	Zagrożenie siłą żywiołową	str. 12
ROZDZIAŁ XIV	Zachowania agresywne	str. 12
ROZDZIAŁ XV	Niebezpieczne narzędzia, przedmioty w posiadaniu ucznia w szkole	str. 13
ROZDZIAŁ XVI	Uszkodzenie lub zniszczenie mienia szkolnego	str. 13
ROZDZIAŁ XVII	Substancje psychoaktywne (środki odurzające, alkohol, narkotyki, dopalacze)	str. 14
ROZDZIAŁ XVIII	Ofiary przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie	str. 15
ROZDZIAŁ XIX	Kradzieże w szkole lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych	str. 16
ROZDZIAŁ XX	Rozpowszechnianie pornografii w szkole	str. 16
ROZDZIAŁ XXI	Wystąpienie przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów	str. 17
ROZDZIAŁ XXII	Przypadek niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole	str. 17
ROZDZIAŁ XXIII	Popełnienie przez ucznia czynu karalnego	str. 18
ROZDZIAŁ XXIV	Przypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego	str. 19
ROZDZIAŁ XXV	Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia	str. 19
ROZDZIAŁ XXVI	Uczeń uchylający się od realizowania obowiązku szkolnego	str. 20
ROZDZIAŁ XXVII	Wypadek, któremu uległ uczeń podczas zajęć szkolnych, zajęć pozalekcyjnych oraz podczas przerw śródlekcyjnych	str. 20
ROZDZIAŁ XXVIII	Udzielanie uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej	str. 21
ROZDZIAŁ XXIX	Palenie papierosów (w tym papierosów elektronicznych) na terenie szkoły	str. 22
ROZDZIAŁ XXX	Oddalenie się ucznia od grupy w czasie wycieczki/ imprezy szkolnej na terenie miasta i poza miejscem zamieszkania	str. 22
ROZDZIAŁ XXXI	Zatrzymanie przez policję nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole	str. 22
ROZDZIAŁ XXXII	Zamach samobójczy ucznia	str. 24
ROZDZIAŁ XXXIII	Żałoba po śmierci ucznia	str. 24
ROZDZIAŁ XXXIV	Konieczność powiadomienia rodziców o śmierci ucznia w czasie zajęć szkolnych	str. 25
ROZDZIAŁ XXXV	Zakłócanie toku lekcji przez ucznia	str. 26
ROZDZIAŁ XXXVI	Ujawnienie przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły	str. 26
ROZDZIAŁ XXXVII	Postępowanie dyrektora, pedagoga szkolnego w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły	str. 27
PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA W SZKOLE ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO		
ROZDZIAŁ XXXVIII	Przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych	str. 28
ROZDZIAŁ XXXIX	Korzystanie z telefonów komórkowych	str. 29
ROZDZIAŁ XL	Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych	str. 30
ROZDZIAŁ XLI	Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią	str. 31
ROZDZIAŁ XLII	Seksting, prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna, jako źródło dochodu osób nieletnich	str. 31
ROZDZIAŁ XLIII	Cyberprzemoc	str. 32
ROZDZIAŁ XLIV	Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły	str. 33
ROZDZIAŁ XLV	Zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu	str. 33
ROZDZIAŁ XLVI	Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżnienia treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam	str. 34
ROZDZIAŁ XLVII	Łamanie prawa autorskiego	str. 34
ROZDZIAŁ XLVIII	Zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online	str. 35
ROZDZIAŁ XLIX	Wykaz osób i instytucji udzielających wsparcia w sytuacjach trudnych	str. 35

ROZDZIAŁ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Ilekróć mowa w niniejszej procedurze o:
 - 1) Szkole - należy przez to rozumieć Szkołę Podstawową nr 7 Tarnobrzegu
 - 2) Dyrektorze - należy przez to rozumieć dyrektora Szkoły Podstawowej nr 7 Tarnobrzegu
 - 3) Rodzicach - należy przez to rozumieć rodziców (prawnych opiekunów).
2. Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.
3. Pracownicy szkoły mają obowiązek:
 - 1) Znać czynności realizowane w trakcie uruchamiania procedury
 - 2) brać udział w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury
 - 3) znać sygnał uruchamiający procedurę
 - 4) posiadać zapisane numery telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury i koordynację ewakuacji osób niepełnosprawnych
 - 5) znać swoje zadania na wypadek uruchomienia procedury
 - 6) znać miejsce ewakuacji
 - 7) szkolić uczniów w zakresie postępowania na wypadek uruchomienia procedury
 - 8) stosować się do poleceń osoby zarządzającej sytuacją kryzysową.

Rozdział II ZAGROŻENIA ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE

1. Do najczęściej występujących zewnętrznych zagrożeń fizycznych należą:
 - 1) zagrożenie pożarem, wybuchem pożaru lub inną klęską żywiołową,
 - 2) podejrzenie podłożenia ładunku wybuchowego,
 - 3) podejrzenie otrzymania podejrzonej przesyłki,
 - 4) zagrożenie niebezpiecznymi środkami chemicznymi lub biologicznymi
 - 5) wtargnięcie terrorysty do szkoły,
 - 6) obecność na terenie szkoły osób niepożądanych, zachowujących się niewłaściwie lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów.
 - 7) włamanie do szkoły połączone z kradzieżą,
 - 8) zagrożenie wybuchem gazu lub wybuch gazu, rozpylenie, rozlanie, rozsypanie substancji szkodliwych,
 - 9) zagrożenie katastrofą budowlaną
 - 10) zagrożenie siłą żywiołową.
2. **W każdym z powyższych przypadków dochodzi do ogłoszenia alarmu i ewakuacji uczniów oraz personelu szkoły.**
3. O zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby:
 - 1) Policja 997
 - 2) Straż Pożarna 998
 - 3) Pogotowie Ratunkowe 999
 - 4) Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
 - 5) Pogotowie Energetyczne 991
 - 6) Pogotowie Gazowe 992
 - 7) Pogotowie Ciepłownicze 993
 - 8) Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
 - 9) Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987
 - 10) Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.
4. Procedura wezwania powinna odbywać się zgodnie z poniższym schematem:
 - 1) wybranie numeru odpowiedniej służby. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej

- służby podanie następujących informacji:
- a) rodzaj stwierdzonego zagrożenia
 - b) nazwę i adres szkoły
 - c) imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
 - d) telefon kontaktowy
 - e) zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie
- 2) potwierdzenie przyjęcie zgłoszenia i zapisanie danych przyjmującego zgłoszenie.
5. Zagrożenie wewnętrzne w szkole to:
- 1) zachowania agresywne
 - 2) znalezienie substancji psychoaktywnych
 - 3) wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych
 - 4) wystąpienia przypadków pedofilii
 - 5) wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia
 - 6) wystąpienia przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów
 - 7) wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole
 - 8) wystąpienia wypadku ucznia w szkole
 - 9) wystąpienia przypadku popełnienia przez ucznia czynu karalnego
 - 10) wystąpienia przypadku ucznia będącego ofiarą czynu karalnego
 - 11) wystąpienie przypadku ofiar przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻEŃ ZEWNĘTRZNYCH I WEWNĘTRZNYCH

ROZDZIAŁ III EWAKUACJA W TRAKCIE LEKCJI I PRZERWY – ZASADY POSTĘPOWANIA PO OGŁOSZENIU ALARMU W SZKOLE

1. O ewakuacji decyduje dyrektor, który po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu.
2. Alarm lokalny w szkole, którym są trzy sygnały dzwonka, trwające około 10 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie, ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa w razie zagrożenia życia i zdrowia młodzieży przebywającej na terenie szkoły.
3. Tylko w wypadku, gdy nastąpiło bezpośrednie zagrożenie życia, nauczyciel sam podejmuje decyzję o ewakuacji, nie czekając na ogłoszenie alarmu.
4. W sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka lub dzwonka ręcznego z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm.

ROZDZIAŁ IV ZAGROŻENIE POŻAREM, WYBUCHEM POŻARU LUB INNĄ KLĘSKĄ ŻYWIOŁOWĄ

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, będący świadkiem zdarzenia, ustala podstawowe okoliczności zagrożenia i ocenia wstępnie jego możliwe skutki.
2. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły podejmuje czynności mające na celu odizolowanie uczniów od źródła zagrożenia i w razie potrzeby udziela pierwszej pomocy osobom uczestniczącym w zdarzeniu.
3. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły zawiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły lub inną upoważnioną przez dyrektora osobę.

4. Dyrektor szkoły lub upoważniona przez niego osoba zawiadamia o zdarzeniu odpowiednie służby ratunkowe (policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe).
5. Osoby odpowiedzialne, wyznaczone przez dyrektora organizują ewakuację zgodnie z przepisami BHP i przeciwpożarowymi.
6. Po przybyciu Policji lub innych uprawnionych służb na miejsce klęski żywiołowej, przejmują one dalsze kierowanie akcją.
7. Zarówno dyrektor, nauczyciele, pracownicy niepedagogiczni oraz uczniowie bezwzględnie wykonują polecenia policjantów lub przedstawicieli uprawnionych służb.

ROZDZIAŁ V

PODŁOŻENIE ŁADUNKU WYBUCHOWEGO

1. Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji dyrektora (w przypadku jego nieobecności - osoby przez niego upoważnionej) i dotyczą sytuacji otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:
 - 1) Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętaj jak największą ilość szczegółów - **uzyskane informacje/szczegóły mogą być istotne dla policji dla identyfikacji sprawy alarmu.**
 - 2) **Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje** - w przypadku stresującej sytuacji po pewnym czasie możesz mieć problemy z przypomnieniem sobie istotnych informacji.
 - 3) **Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia** osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.
 - 4) **Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji** - ewakuacja musi być **rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ma ona na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.**
 - 5) Nie używaj telefonu komórkowego - **eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.**
 - 6) Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia - **stwierdzenie obecności nieznanego przedmiotu w klasie może przyspieszyć akcję policji i zminimalizować skutki ewentualnej eksplozji.**
 - 7) Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb - **w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.**
 - 8) **W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną** za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły.
 - 9) Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.
2. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby” użytkownicy pomieszczeń powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie celem odnalezienia przedmiotów nieznanego pochodzenia.
3. Podejrzanych przedmiotów NIE WOLNO DOTYKAĆ! O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora szkoły.
4. Pomieszczenia ogólnodostępne (korytarze, klatki schodowe, toalety, piwnice) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
5. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne

Policji.

ROZDZIAŁ VI

OTRZYMANIE PODEJRZANEGO PAKUNKU/PRZESYŁKI

1. Podejrzany pakunek to przesyłka z ładunkiem wybuchowym lub nieznaną substancją.
2. Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji dyrektora (w przypadku jego nieobecności - osoby przez niego upoważnionej) i dotyczą sytuacji otrzymania podejrzanego pakunku/przesyłki.
3. **W przypadku podejrzenia jej otrzymania:**
 - 1) **Odizoluj miejsce znajdowania** się podejrzanego pakunku - należy założyć, że podejrzany pakunek jest ładunkiem wybuchowym, dopóki taka ewentualność nie zostanie wykluczona.
 - 2) **Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwać** podejrzanego pakunku - w przypadku ładunku wybuchowego może on eksplodować w trakcie próby manipulowania.
 - 3) **Okryj pakunek** w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko, jeżeli czas na to pozwala) - okrycie pakunku w przypadku wycieku nieznannej substancji może ograniczyć rozprzestrzenianie się substancji.
 - 4) **Poinformuj o stwierdzeniu** pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.
 - 5) **Po usłyszeniu sygnału** o podłożeniu ładunku wybuchowego **rozpocznij** ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ewakuacja ma na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.
 - 6) **Nie używaj telefonu komórkowego** - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
 - 7) **Bezwzględnie wykonuj** polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
 - 8) **W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci** i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły.
 - 9) **Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci** i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych

ROZDZIAŁ VII

ZAGROŻENIE NIEBEZPIECZNYMI ŚRODKAMI CHEMICZNYMI LUB BIOLOGICZNYMI

1. Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji dyrektora (w przypadku jego nieobecności - osoby przez niego upoważnionej) i dotyczą sytuacji otrzymania przez szkołę informacji o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną - np. telefon o zamiarze ataku).
2. **W sytuacji, gdy nastąpiło skażenie szkoły należy:**
 - 1) zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru,
 - 2) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku,
 - 3) w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne,
 - 4) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę

utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry,

- 5) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji,
- 6) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku,
- 7) do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych,
- 8) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

3. W sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się należy:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem
- 3) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
- 4) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 5) powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole - dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
- 6) zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru
- 7) - rejonów ewakuacji powinno być kilka, znajdujących się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru, z jakiego będzie wiał w czasie przedmiotowego zagrożenia, rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń
- 8) natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
- 9) jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka
- 10) po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń
- 11) w obiekcie - budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
- 12) sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
- 13) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry
- 14) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń -
- 15) częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji
- 16) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
- 17) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

4. **W sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte późno, np. gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań należy:**

- 1) nie dotykać i nie wachać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe – dyrektora lub osobę upoważnioną przez dyrektora
- 3) przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się
- 4) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
- 5) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 6) ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły
- 7) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
- 8) w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny
- 9) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

ROZDZIAŁ VIII

WTARGNIĘCIE NAPASTNIKA (TERRORYSTY) DO SZKOŁY

1. **Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczą sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych:**

- 1) Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (zabarykaduj się) - szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób.
- 2) Wycisz i uspokój uczniów - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę.
- 3) Zaopiekuj się uczniami - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji.
- 4) Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia.
- 5) Poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji - w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji.
- 6) Zastłoń okno, zgaś światło - należy zaciemnić salę, aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego.
- 7) Nie przemieszczaj się - przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników.
- 8) Stań poniżej linii okien, zejźdź ze światła drzwi - przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników.
- 9) Zejźdź z linii strzału, połóż się na podłodze - z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu penetrują drzwi i mogą zabić osoby znajdujące się wewnątrz.

- 10) Jeżeli padną strzały, nie krzycz - napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma.
- 11) Nie otwieraj nikomu drzwi - interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi.
- 12) W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia.

2. W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

- 1) Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika - wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników, jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników.
- 2) Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon - wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej.
- 3) Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia - w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane, jako próba oporu.
- 4) Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego - w takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji.
- 5) Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika - odwracanie plecami może zostać uznane, jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji.
- 6) Nie zwracaj na siebie uwagi - niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu.
- 7) Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny - brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców.
- 8) Nie oszukuj terrorysty - oszustwo może zostać potraktowane, jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane.
- 9) Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu - zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie, co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców
- 10) Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami - wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty.
- 11) Pytaj zawsze o pozwolenie, np., gdy chcesz się zwrócić do uczniów - każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana, jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana.
- 12) Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty - nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

3. W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

- 1) Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów - możesz zostać uznany za terrorystę - policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar.
- 2) Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi - próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane, jako akt agresji.
- 3) Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy - taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników.
- 4) Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom - postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników.
- 5) Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących - tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego.
- 6) Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami - wszelkie samowolne

działania mogą zostać potraktowane, jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową

- 7) Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy - policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców.
- 8) Bądź przygotowany na traktowanie ciebie, jako potencjalnego terrorysty, dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona - w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtapiać w tłum i uciec z miejsca ataku.
- 9) Po wydaniu polecenia wyjścia - opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku - w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne.
- 10) Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru - najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

ROZDZIAŁ IX

OBECNOŚĆ NA TERENIE SZKOŁY OSÓB NIEPOŻĄDANYCH, ZACHOWUJĄCYCH SIĘ NIEWŁAŚCIWIE LUB ZWIERZĄT ZAGRAŻAJĄCYCH BEZPIECZEŃSTWU UCZNIÓW

1. Osoby trzecie bezzasadnie przebywające na terenie szkoły lub osoby zachowujące się niewłaściwie na terenie szkoły:
 - 1) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził bezzasadny fakt przebywania osoby trzeciej w szkole prosi o opuszczenie jej terenu, a w przypadku odmowy zawiadamia dyrektora szkoły.
 - 2) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził niewłaściwe zachowanie osoby trzeciej przebywającej w szkole stosuje słowne upomnienie, a w przypadku braku reakcji prosi o opuszczenie jej terenu i zawiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.
 - 3) W przypadku braku reakcji dyrektor szkoły zawiadamia policję.
2. Zwierzę bez opieki właściciela na terenie szkoły:
 - 1) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia izoluje uczniów od zwierzęcia (uczniowie nie wychodzą z klasy, a gdy są na boisku na polecenie nauczycieli wracają do budynku szkoły).
 - 2) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia zawiadamia dyrektora szkoły.
 - 3) Dyrektor szkoły podejmuje działania zmierzające do odizolowania zwierzęcia.
 - 4) Dyrektor szkoły lub inny pracownik szkoły wzywa Straż Miejską, ewentualnie służby weterynaryjne.

ROZDZIAŁ X

WŁAMANIE DO SZKOŁY POŁĄCZONE Z KRADZIEŻĄ

1. Udzielenie pierwszej pomocy ofiarom włamania, w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń wezwanie karetki pogotowia i niezwłoczne poinformowanie dyrektora szkoły o zdarzeniu.
2. Zabezpieczenie śladów przestępstwa.
3. Ustalenie okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
4. Wezwanie Policji w przypadku odniesionych obrażeń przez ofiary włamania lub zniszczenia mienia szkoły.
5. W razie zniszczenia mienia szkoły sporządzenie notatki.

ROZDZIAŁ XI

ZAGROŻENIE WYBUCHEM GAZU LUB WYBUCH GAZU, ROZPYLENIE, ROZLANIE, ROZSYPIANIE SUBSTANCJI SZKODLIWYCH

1. Najczęściej **rozpylany jest gaz łzawiący** lub paraliżujący z ręcznego miotacza gazu. W sytuacji rozpylenia gazu lub innej substancji trującej należy:
 - 1) usunąć wszystkie osoby znajdujące się w pobliżu miejsca, w którym doszło do rozpylenia,
 - 2) jeśli rozpylono gaz, należy w miarę możliwości przewietrzyć pomieszczenie, celem zmniejszenia jego stężenia,
 - 3) w sytuacji rozpylenia proszku, zamknąć drzwi i okna, aby ruch powietrza nie roznosił substancji na dalsze części szkoły,
 - 4) jeśli rozlano substancję, np. kwas, należy usunąć uczniów z pomieszczenia, a pomieszczenie zamknąć.
2. We wszystkich przypadkach należy powiadomić dyrektora szkoły, policję i straż pożarną.
3. **Awaria instalacji gazowej** - w przypadku stwierdzenia wycieku gazu z instalacji gazowej należy niezwłocznie powiadomić pogotowie gazowe i w zależności od rozmiaru wycieku przeprowadzić ewentualną ewakuację uczniów i pracowników szkoły.
4. **Wypadki w transporcie** - w przypadku zaistnienia w pobliżu szkoły kolizji drogowej z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, dyrektor szkoły kontaktuje się z policją lub strażą pożarną znajdującą się na miejscu zdarzenia, celem uzyskania informacji i ewentualnych zaleceń, co do działań, jakie powinny być podjęte w zakresie ochrony uczniów i pracowników szkoły, znajdujących się w budynku szkoły i na przyległym terenie.
5. Jeśli nie można skontaktować się ze służbami ratowniczymi, należy obserwować sytuację.
6. Do czynienia z substancją szkodliwą dla zdrowia mamy wówczas, jeśli wystąpią oznaki zagrożenia:
 - 1) pojawiła się chmura jakiejś substancji
 - 2) padają ptaki i zwierzęta
 - 3) liście roślin, grunt, śnieg, kałuże zabarwiły się na nienaturalny kolor.
7. W takiej sytuacji zagrożenia należy:
 - 1) nie wypuszczać uczniów z budynku szkoły
 - 2) pozamykać szczelnie okna i drzwi
 - 3) osoby przebywające w szkole umieścić w pomieszczeniach jak najbardziej oddalonych od miejsca wypadku
 - 4) jeśli pojawiła się chmura lub para nisko ścieląca się przy gruncie, uczniów należy przeprowadzić na wyższe kondygnacje
 - 5) jeśli pojawił się obłok unoszący się ku górze, uczniów należy przenieść na kondygnacje niższe.

ROZDZIAŁ XII

ZAGROŻENIA KATASTROFĄ BUDOWLANĄ

1. **Opuszczanie budynku:**
 - 1) Konserwator powinien wyłączyć instalację gazową, elektryczną, wodną.
 - 2) Dyrektor lub osoba przez niego upoważniona powinna zadbać o to, aby wszyscy opuścili budynek.
 - 3) Należy zachować szczególną ostrożność, zwracając uwagę na stropy, klatki schodowe, które mogą być zagrożeniem.
 - 4) Jeśli nie można opuścić budynku drzwiami wyjściowymi z powodu zagrożenia lub innych przeszkód, należy, jeśli jest to możliwe, uciekać przez okno.
2. **Gdy nie ma możliwości opuszczenia budynku:**

Osoby, którym nie udało się opuścić budynku powinny wywiesić w oknie białe prześcieradło lub obrus (ewentualnie białą koszulkę lub jakąkolwiek białą tkaninę) - jako znak dla ratowników, że potrzebna jest pomoc.
3. **Gdy jest się unieruchomionym (przysypanym):**

Należy nawoływać pomocy, stukać w lekkie elementy metalowe - ułatwi to ratownikom lokalizację.
4. **Gdy opuści się budynek:**

- 1) Należy powiadomić kierującego akcją ratowniczą o osobach, które zostały jeszcze w pomieszczeniach budynku, oraz o osobach, które aktualnie i na pewno przebywają poza szkołą (np. osoby chore, przebywające w domu).
- 2) Jeśli posiada się informacje pomocne w akcji ratowniczej, należy przekazać je niezwłocznie służbie ratowniczej.
- 3) Nie wolno przeszkadzać w pracy ratownikom.,
- 4) Nie wolno wracać na miejsce katastrofy, ani wchodzić do uszkodzonego wypadkiem budynku bez zezwolenia służb budowlanych, które określą czy takie wejście jest bezpieczne.
- 5) Jeżeli doznało się obrażeń (jest się rannym) należy zgłosić się do punktu pomocy medycznej.
- 6) Dalsze postępowanie zostanie ustalone przez władze miasta.

ROZDZIAŁ XIII ZAGROŻENIE SIŁĄ ŻYWIOŁOWĄ

1. Postępowanie w obliczu działania sił natury: silnego wiatru, opadów deszczu, śniegu lub powodzi:

- 1) Należy śledzić komunikaty pogodowe i swoje działania dostosować do danej sytuacji kryzysowej;
- 2) Sprawdzić prawidłowość zamknięcia okien w czasie wichur i nawałnic.
- 3) Kontrolować stan dachu i przedmiotów znajdujących się na wysokości, narażonych na silne podmuchy wiatru.
- 4) Nie wypuszczać uczniów na boisko podczas przerw w okresach topnienia śniegu na dachach.
- 5) W sytuacji powodzi, gdy nie udało się opuścić budynku szkolnego przeprowadzić uczniów na wyższe kondygnacje w oczekiwaniu na pomoc.
- 6) W wypadku zalania budynku podczas powodzi w koniecznych przypadkach, odwołać czasowo zajęcia szkolne.

ROZDZIAŁ XIV ZACHOWANIA AGRESYWNE

1. Zdarzenia i zachowania agresywne:

- 1) groźby i zastraszanie;
- 2) naruszenie godności osobistej (ubliżanie, wyszydzanie, rozpowszechnianie kłamstw słownie lub w Internecie, obraźliwe napisy, ośmieszanie, obmawianie, manipulacja związkami przyjaźni; naruszenie nietykalności cielesnej poprzez uderzenie, kopnięcie, popychanie, przewrócenie itp.);
- 3) rozboje i wyłudzenia.

2. Postępowanie gdy stronami zdarzenia są uczniowie:

- 1) nauczyciel stara się doprowadzić do przerwania incydentu, w razie potrzeby wzywa pomoc;
- 2) udziela pomocy poszkodowanym, powiadamia pielęgniarkę szkolną (jeśli jest lub inną osobę) która w razie potrzeby wzywa pogotowie;
- 3) nauczyciel izoluje sprawcę czynu, pozostawiając go pod opieką pedagoga szkolnego lub innego nauczyciela;
- 4) nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły i sporządza notatkę służbową;
- 5) dyrektor powiadamia rodziców uczniów biorących udział w zdarzeniu;
- 6) w przypadku odmówienia współpracy przez rodziców lub niemożności skontaktowania się z nimi dyrektor powiadamia policję;
- 7) dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia oraz zabezpiecza ewentualne ślady i dowody w celu przekazania ich policji.

3. Postępowanie gdy stronami zdarzenia są nauczyciel i uczeń:

- 1) nauczyciel powiadamia pedagoga szkoły i pozostawia ucznia (sprawcę czynu) pod jego opieką; nauczyciel niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły, który informuje rodziców ucznia (uczestników zajęcia);
- 2) w przypadku odmówienia współpracy rodziców lub niemożności skontaktowania się z nimi dyrektor powiadamia policję;
- 3) dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia, zabezpiecza ewentualne dowody w celu przekazania ich policji;
- 4) w przypadku, kiedy uczeń ma ukończone 17 lat, zawiesza się wykonywanie wyżej wymienionych procedur i wzywa policję.
4. Postępowanie, gdy stronami zdarzenia są nauczyciel i rodzic:
 - 1) nauczyciel przerywa stan zagrożenia;
 - 2) nauczyciel prosi o obecność innego nauczyciela - świadka;
 - 3) nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły;
 - 4) dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia i powiadamia policję, jeśli zdarzenie ma charakter drastyczny (czynna napaść).

UWAGA! Nauczyciel ma prawo do obrony koniecznej.
5. Agresywne zachowanie pracownika szkoły wobec ucznia:
 - 1) po uzyskaniu informacji o zdarzeniu od ucznia/rodzica/pracownika szkoły, dyrektor szkoły przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające;
 - 2) dyrektor szkoły podejmuje przewidziane prawem działania wobec pracownika i informuje o nich rodziców ucznia;
 - 3) dyrektor sporządza z podjętych działań notatkę potwierdzoną podpisem rodziców i dołącza do dokumentacji.
6. Agresywne zachowanie rodziców i innych osób dorosłych przebywających na terenie szkoły wobec uczniów:
 - 1) nauczyciel/pracownik szkoły podejmuje próbę przerwania zachowania agresywnego i wstępnego rozpoznania okoliczności zdarzenia;
 - 2) nauczyciel/ pracownik szkoły powiadamia dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji;
 - 3) w przypadku, gdy osoba dorosła nie zaprzestała zachowania agresywnego, dyrektor szkoły zawiadamia policję;
 - 4) w sytuacji wyjątkowej (zagrożenia życia, braku dyrektora) nauczyciel/pracownik szkoły niezwłocznie powiadamia policję.

ROZDZIAŁ XV

NIEBEZPIECZNE NARZĘDZIA, PRZEDMIOTY W POSIADANIU UCZNIA W SZKOLE

1. Za przedmioty niebezpieczne uważa się: scyzoryki i noże, duże metalowe sygnety, łańcuchy, szpikulce, kije, lasery, gaz, straszaki broni, pałki gumowe lub plastikowe oraz inne niebezpieczne przedmioty.
2. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który jest świadkiem posiadania przez ucznia niedozwolonego narzędzia nakłania go do oddania niebezpiecznego przedmiotu i podejmuje działanie zmierzające do jego zabezpieczenia (zachowując środki ostrożności deponuje w sekretariacie, gabinecie pedagoga lub zabezpiecza pomieszczenie, w którym znajduje się przedmiot przed dostępem innych uczniów).
3. Jeżeli uczeń nie chce oddać przedmiotu nauczyciel interweniujący natychmiast powiadamia dyrektora szkoły a w uzasadnionych sytuacjach policję.
4. Wychowawca bądź pedagog odbiera niebezpieczny przedmiot, przeprowadza rozmowę z uczniem i rodzicami wyjaśniając przyczyny przyniesienia tego przedmiotu, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie oraz informując o sposobie ukarania.
5. Jeżeli jest to prawnie możliwe, wychowawca lub pedagog oddaje przedmiot rodzicom oraz sporządza notatkę w dokumentacji pedagoga szkoły.
6. W przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest to przedmiot zagrażający zdrowiu i życiu dyrektor szkoły, pedagog lub interweniujący nauczyciel wzywa policję.

ROZDZIAŁ XVI

USZKODZENIE LUB ZNISZCZENIE MIENIA SZKOLNEGO

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia podejmuje interwencję mającą na celu powstrzymanie dalszych działań sprawców, a następnie powiadamia wychowawcę lub pedagoga.
2. W przypadku braku ustalenia sprawcy, osoba stwierdzająca uszkodzenie mienia ustala podstawowe okoliczności zdarzenia, a następnie informuje wychowawcę lub pedagoga.
3. Wychowawca, a w przypadku jego nieobecności pedagog przeprowadza rozmowę dyscyplinującą ze sprawcą zdarzenia, ustala sposób jego ukarania i sporządza notatkę w dokumentacji pedagoga.
4. Wychowawca lub pedagog informuje o zdarzeniu rodziców sprawcy i przekazuje sprawę kierownikowi gospodarczemu, który ustala sposób i termin naprawienia szkody.
5. W przypadku stwierdzenia dużej szkody pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

ROZDZIAŁ XVII

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE

(ŚRODKI ODURZAJĄCE, ALKOHOL, NARKOTYKI, DOPALACZE)

1. W przypadku **znalezienia podejrzanej substancji odurzającej** na terenie szkoły, należy:
 - 1) zachować szczególne środki ostrożności
 - 2) zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ew. jej zniszczeniem
 - 3) powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia Policję
 - 4) ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy
 - 5) przekazać Policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji
 - 6) opracować i prowadzić projekty edukacyjne dot. w/w problematyki.
 2. W przypadku **podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:**
 - 1) odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
 - 2) powiadomić pedagoga szkolnego
 - 3) powiadomić dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia Policję
 - 4) zażądać od ucznia w obecności innej osoby/pedagoga przekazania posiadanej substancji
 - 5) zażądać od ucznia pokazania zawartości plecaka oraz zawartości kieszeni
 - 6) w przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczek należy wezwać policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
- UWAGA! Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.**
- 7) Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję.
 - 8) powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia
 - 9) poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole/placówce
 - 10) przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców / opiekunów prawnych dziecka rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego, w dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.
 - 11) podjąć wraz z rodzicami działania profilaktyczne w zakresie posiadania i rozprowadzania środków odurzających.
3. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA! Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- 1) posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
 - 2) wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
 - 3) udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
 - 4) wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.
4. Każde z wymienionych zachowań jest czynem karnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat. Z przestępstwem mamy do czynienia, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks Postępowania Karnego. Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję
5. W przypadku **rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem:**
- 1) powiadomić wychowawcę klasy ucznia
 - 2) odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
 - 3) powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego
 - 4) przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego
 - 5) powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
 - 6) powiadomić rodziców ucznia z prośbą o przybycie do szkoły/placówki
 - 7) poinformować rodziców o obowiązującej w szkole procedurze postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.
 - 8) przeprowadzić rozmowę z rodzicami wskazując argumenty dla zagrożenia zdrowia, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji.
 - 9) powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.
6. W przypadku **rozpoznania stanu odurzenia ucznia narkotykami:**
- 1) przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy
 - 2) poinformować pielęgniarkę/pedagoga szkolnego
 - 3) w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
 - 4) przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego
 - 5) poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
 - 6) wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia
 - 7) przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania
 - 8) przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem
 - 9) zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu odurzania się, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji
 - 10) opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem
 - 11) wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny, monitorować i ewaluować efekty
 - 12) powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.
7. W przypadku odmowy współpracy przez rodziców:
- 1) szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję
 - 2) powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania
 - 3) szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia
 - 4) szkoła udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem
 - 5) szkoła współpracuje z Ośrodkiem Wychowawczym, w którym umieszczono ucznia

ROZDZIAŁ XVIII

OFIARY PRZEMOCY FIZYCZNEJ I PSYCHICZNEJ W RODZINIE

1. Nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń jest ofiarą przemocy domowej informuje o tym fakcie wychowawcę, a ten pedagoga.
2. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem, w zależności od sytuacji, przeprowadza

- rozmowę z uczniem, prosi pielęgniarkę szkolną o pomoc w dokonaniu wywiadu lub podejmuje inne przewidziane prawem czynności zmierzające do rozpoznania sprawy.
3. Pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły przeprowadza rozmowę z rodzicami ucznia. Informuje o podejrzeniu stosowania przemocy wobec ucznia i niedostatecznej nad nim opieki oraz o konsekwencjach takiego postępowania i wskazuje formy pomocy.
 4. Pedagog sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy, którą podpisują również rodzice ucznia.
 5. Jeżeli podejrzenia potwierdzają się lub istnieje uzasadniona obawa, że uczeń jest ofiarą przemocy, pedagog sporządza notatkę służbową oraz informuje policję i sąd rodzinny. W przypadku rodziny objętej dozorem, o swoich podejrzeniach niezwłocznie informuje kuratora.
 6. W uzasadnionych przypadkach pedagog uruchamia w szkole procedurę założenia Niebieskiej Karty.

ROZDZIAŁ XIX

KRADZIEŻE W SZKOLE LUB WYMUSZENIA PIENIĘDZY LUB PRZEDMIOTÓW WARTOŚCIOWYCH

1. Postępowanie w przypadku zgłoszenia kradzieży w szkole:

- 1) Nauczyciel prowadzący zajęcia lub wychowawca, po otrzymaniu informacji od ucznia o kradzieży, przeprowadza z poszkodowanym i świadkami rozmowę w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
- 2) Następnie poszkodowany i świadkowie sporządzają notatkę z zaistniałego zdarzenia.
- 3) Nauczyciel podejmuje działania zmierzające do zwrotu skradzionego mienia poszkodowanemu, z wyłączeniem jednak przeszukania domniemanego sprawcy.
- 4) Nauczyciel, który podjął wstępną interwencję, przekazuje informację o zdarzeniu wychowawcy klasy poszkodowanego i sprawcy, a w przypadku jego nieobecności pedagogowi.
- 5) Wychowawca lub pedagog, jeżeli istnieje taka konieczność, kontynuują wyjaśnianie okoliczności zdarzenia.
- 6) W sytuacji ujawnienia sprawcy, wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę ze sprawcą zdarzenia oraz jego rodzicami. Rozmowa obejmuje informacje o ustalonych okolicznościach zdarzenia, ustalenie formy i terminu zwrotu skradzionego mienia oraz sposób ukarania sprawcy.
- 7) Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z poszkodowanym i jego rodzicami przekazując ustalenia podjęte podczas spotkania ze sprawcą i jego rodzicami.
- 8) W uzasadnionym przypadku pedagog i wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmują decyzję o zawiadomieniu policji. O tym fakcie informują rodziców poszkodowanego i sprawcy.

2. Postanowienia dodatkowe:

- 1) Szkoła nie odpowiada za przedmioty wartościowe, np. telefony komórkowe, biżuterię, odtwarzacze MP3 i MP4, pieniądze, urządzenia teleinformatyczne, rowery itp./.
- 2) Na lekcji wychowania fizycznego rzeczy pozostawione są w szatni a uczniowie nie mają prawa podczas lekcji wchodzić do szatni.

ROZDZIAŁ XX

ROZPOWSZECHNIANIE PORNOGRAFII W SZKOLE

1. W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały

pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.

3. Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.
4. Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań.
5. Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne.
6. Wychowawca lub pedagog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

ROZDZIAŁ XXI

WYSTĄPIENIE PRZYPADKÓW PROSTYTUCJI W SZKOLE LUB WŚRÓD UCZNIÓW

1. W przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności mogących mieć znamiona prostytucji, nauczyciel/pracownik przyjmujący zawiadomienie powinien powiadomić o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły.
2. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy, który powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
3. W przypadku stwierdzenia przez pracownika/nauczyciela, że uczeń/uczennica świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
4. Wychowawca winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można proponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
5. Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły winien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).
6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem i itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły_ winien powiadomić sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
7. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.
8. Dyrektor szkoły winien powiadomić Policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
9. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.
10. Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustala konieczność podjęcia działań z udziałem psychologa dziecięcego w celu zapewnienia opieki nad uczniem/uczennicą, którzy świadomie lub nie dopuszczali się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.

11. Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.

ROZDZIAŁ XXII

PRZYPADEK NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH UCZNIÓW W SZKOLE

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły pracownik powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
3. Wychowawca lub pedagog/ psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim.
5. Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
6. W sytuacji, kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierzędu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję - Wydział ds. Nieletnich.
7. Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.
8. Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.
9. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły, jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

ROZDZIAŁ XXIII

POPEŁNIENIE PRZEZ UCZNIA CZYNU KARALNEGO

1. Przypadek dotyczy czynów zabronionych przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich rozumianych, jako przestępstwo, przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w artykułach:
 - 1) art. 50a - posiadanie noża, maczety lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu w miejscu publicznym
 - 2) art. 51 - zakłócenie spokoju lub porządku publicznego,
 - 3) art. 69 - umyślne niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków,

- 4) art. 74 - niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków ostrzegawczych,
 - 5) art. 76 - rzucanie przedmiotami w pojazd mechaniczny,
 - 6) art. 85 - samowolne ustawianie, niszczenie, uszkodzanie znaków,
 - 7) art. 87 - prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu,
 - 8) art. 119 - kradzież lub przywłaszczenie,
 - 9) art. 122 - paserstwo czyli nabycie mienia, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży,
 - 10) art. 124 - niszczenie lub uszkodzanie cudzej rzeczy,
 - 11) art. 133 - spekulacja biletami, tzw. konik,
 - 12) art. 143 - utrudnianie lub uniemożliwianie korzystania z urządzeń użytku publicznego.
2. Osoba będąca świadkiem/dostrzegła zagrożenie zobowiązania jest do powiadomienia dyrektora szkoły.
 3. Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
 4. W przypadku, gdy sprawca jest znany i przebywa na terenie szkoły, wyznaczone przez niego osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
 5. Dyrektor szkoły winien powiadomić rodziców ucznia o zaistniałym przypadku.
 6. Dyrektor szkoły jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub w przypadku, gdy nieletni sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość jest nieznana. Do jego obowiązków należy także zabezpieczenie ewentualnych dowodów lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji.

ROZDZIAŁ XXIV

PRZYPADEK UCZNIA BĘDĄCEGO OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

1. Sytuacja, w której uczeń stał się ofiarą czynu karalnego zabronionego przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich.
2. Osoba będąca świadkiem, która dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze czynu karalnego pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
3. Następnie świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.
4. Obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia - ofiary czynu karalnego.
5. Następnie dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać Policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
6. W dalszej kolejności ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie psychologiczne.

ROZDZIAŁ XXV

NAGŁA NIEDYSPOZYCJA ZDROWOTNA UCZNIA

1. Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia: gorączka, dolegliwości żołądkowe, dolegliwości bólowe, duszności, krótkotrwałe omdlenia i zasłabnięcia.
2. Nauczyciel prowadzący zajęcia lub nauczyciel dyżurujący dokonuje wstępnej oceny sytuacji, zapewnia uczniowi opiekę i udziela pierwszej pomocy, a w razie potrzeby- poprzez wyznaczonego ucznia - wzywa pielęgniarkę szkolną.
3. Pielęgniarka określa stan zdrowia ucznia i w razie konieczności informuje rodziców ucznia oraz ustala dalszą opiekę nad uczniem.
4. W przypadku nieobecności pielęgniarki, nauczyciel powiadamia o zaistniałej sytuacji

sekretariat szkoły poprzez wyznaczonego ucznia. Osoba odbierająca informację powiadamia wychowawcę i rodziców oraz ustala sposób odebrania ucznia ze szkoły przez rodzica.

5. Do momentu odebrania ucznia przez rodzica lub, jeśli jest to konieczne - przyjazdu pogotowia ratunkowego - uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora szkoły.
6. W przypadku, gdy istnieje obawa, że zagrożone jest zdrowie i życie ucznia, nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe, zawiadamia dyrektora szkoły i rodziców ucznia.
7. Jeśli uczeń odczuwa niedyspozycję zdrowotną w pierwszej kolejności powinien zgłosić się do pielęgniarki szkolnej, następnie do wychowawcy, wicedyrektora i dyrektora.
8. Ucznia niepełnoletniego, który źle się czuje może odebrać ze szkoły tylko rodzic lub wyznaczona przez niego osoba pełnoletnia z rodziny (babcia, dziadek, ciocia itp.)
9. Jeśli jest konieczne przewiezienie ucznia do szpitala:
 - 1) uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy rodzic;
 - 2) w przypadku niemożności udziału rodzica, uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy (w kolejności dyspozycyjności): pedagog, wychowawca lub wyznaczony przez dyrektora inny pracownik szkoły.
10. Nauczyciel lub (pielęgniarka gdy jest obecna) sporządza notatkę służbową, w której zawiera następujące informacje:
 - 1) dokładną datę i godzinę zdarzenia;
 - 2) miejsce zdarzenia;
 - 3) imię i nazwisko ucznia oraz klasę;
 - 4) opis zdarzenia i podjęte działania.

ROZDZIAŁ XXVI

UCZEŃ UCHYLAJĄCY SIĘ OD REALIZOWANIA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO

1. Wychowawca zobowiązany jest do prowadzenia systematycznej kontroli frekwencji uczniów.
2. Nauczyciel odnotowuje każdą nieobecność ucznia na prowadzonych przez siebie zajęciach lekcyjnych.
3. Rodzice mają obowiązek wnioskować do wychowawcy o usprawiedliwienie nieobecności dziecka niezwłocznie po ustaniu przyczyny nieobecności dziecka na zajęciach szkolnych.
4. W przypadku planowanej długotrwałej nieobecności dziecka na zajęciach, rodzice są zobowiązani do poinformowania o tym fakcie wychowawcę klasy.
5. Jeżeli nieobecności ucznia nie zostaną usprawiedliwione w wyznaczonym terminie, wychowawca powiadamia pisemnie rodziców (prawnych opiekunów) ucznia o nieobecnościach ich dziecka.
6. Rodzice mogą też być poproszeni o zgłoszenie się do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
7. W przypadku braku współpracy rodzica (opiekuna) z wychowawcą – spotkania indywidualne oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego, wychowawca zgłasza fakt dyrektorowi szkoły i pedagogowi szkolnemu.
8. Pedagog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez:
 - 1) rozmowę z rodzicami ucznia na terenie szkoły
 - 2) wywiad w domu rodzinnym ucznia
9. Wychowawca, pedagog szkolny oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez danego ucznia.
10. W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego pedagog szkolny w porozumieniu z wychowawcą i dyrektorem pisemnie informuje Sąd Rejonowy, Wydział Rodzinny i Nieletnich w Tarnobrzegu o uchylaniu się ucznia od obowiązku szkolnego.
11. Sąd Rejonowy stosuje odpowiedni środek wychowawczy zapobiegając tym demoralizacji.

ROZDZIAŁ XXVII

WYPADEK, KTÓREMU ULEGŁ UCZEŃ PODCZAS ZAJĘĆ SZKOLNYCH, ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH ORAZ PODCZAS PRZERW ŚRÓDLEKCYJNYCH

1. Wypadek ucznia: nagłe zdarzenie powodujące uraz, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w czasie pozostawiania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły lub poza terenem szkoły (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli itp.).
 2. Nauczyciel (inny pracownik szkoły) będący świadkiem wypadku niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, udziela pierwszej pomocy, wzywa pielęgniarkę szkolną, a w razie zagrożenia zdrowia i życia wzywa pogotowie ratunkowe.
 3. Nauczyciel lub pielęgniarka szkolna o wypadku niezwłocznie powiadamia rodziców ucznia, a w przypadku ciężkiego wypadku- również dyrektora szkoły.
 4. Rodzic ucznia powinien niezwłocznie przybyć do szkoły i odebrać ucznia, a w razie konieczności- jechać z nim do szpitala.
 5. W przypadku braku kontaktu z rodzicami lub niemożności ich przybycia - uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy (w kolejności): pedagog, wychowawca lub wyznaczony przez dyrektora inny pracownik szkoły.
 6. Nauczyciel informuje o okolicznościach wypadku pielęgniarkę, która sporządza protokół wypadku. Jeśli pielęgniarka jest nieobecna, nauczyciel sporządza notatkę służbową, w której zawiera następujące informacje:
 - 1) dokładną datę i godzinę zdarzenia;
 - 2) miejsce zdarzenia;
 - 3) imię i nazwisko ucznia oraz klasę;
 - 4) opis zdarzenia i podjęte działania.
 7. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone i wyprowadza pozostałych uczniów z pomieszczenia. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół wypadkowy.
 8. O każdym wypadku dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik szkoły zawiadamia:
 - 1) rodziców;
 - 2) pracownika służby BHP;
 - 3) społecznego inspektora pracy;
 - 4) organ prowadzący szkołę.
 9. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły (lub upoważniony przez niego pracownik) zawiadamia niezwłocznie prokuratora, policję i kuratora oświaty.
 10. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły (lub upoważniony przez niego pracownik) zawiadamia niezwłocznie Państwowego Inspektora Sanitarnego.
 11. Jeśli wypadek zdarzyłby się w godzinach wieczornych, gdy nie ma dyrektora szkoły, nauczyciel decyduje sam o postępowaniu. W każdym trudniejszym przypadku wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie dyrektora, następnie zawiadamia rodziców;
 12. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
- Szczegółowe procedury zawiera „PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI ZAISTNIENIA WYPADKU UCZNIA W SP7 W TARNOBRZEGU.”

ROZDZIAŁ XXVIII UDZIELANIE UCZNIOM PIERWSZEJ POMOCY PRZEDLEKARSKIEJ

1. Pierwszej pomocy przedlekarskiej udziela uczniom głównie wykwalifikowana pielęgniarka szkolna.
2. Pod nieobecność wykwalifikowanej pielęgniarki szkolnej pomocy uczniom udzielają nauczyciele, którzy przeszli kurs udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej (nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa i nauczyciele wychowania fizycznego), wychowawca klasy, nauczyciel prowadzący zajęcia lub inny pracownik szkoły.

3. Pierwsza pomoc przedlekarska w przypadku osób nieposiadających kwalifikacji medycznych ogranicza się do wykonania opatrunku zabezpieczającego, ułożenia ucznia w odpowiedniej pozycji, wykonania sztucznego oddychania oraz masażu serca - niedopuszczenia do sytuacji zagrożenia życia.
4. Podanie jakiegokolwiek doustnego środka farmakologicznego jest dopuszczalne tylko i wyłącznie po konsultacji z rodzicem ucznia lub lekarzem.
5. W sytuacji udzielania pomocy przez nauczyciela prowadzącego w tym samym czasie zajęcia dydaktyczno - wychowawczo - opiekuńcze z większą grupą uczniów, jest on zobowiązany do ustalenia opiekuna dla pozostałych uczniów.
6. Pozostawienie reszty uczniów bez opieki jest niedopuszczalne.
7. W przypadku małej skuteczności udzielanej pomocy, należy bezzwłocznie poinformować dyrektora szkoły. Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba natychmiast powiadamia rodziców ucznia oraz, w razie konieczności, pogotowie ratunkowe.
8. Po przybyciu do szkoły rodzice lub lekarz pogotowia ratunkowego przejmują odpowiedzialność za ucznia.

ROZDZIAŁ XXIX

PALENIE PAPIEROSÓW (W TYM PAPIEROSÓW ELEKTRONICZNYCH) NA TERENIE SZKOŁY

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważy ucznia, który pali papierosa (w tym papierosa elektronicznego) wzywa go do zaprzestania palenia i powiadamia o danym fakcie wychowawcę ucznia lub pedagoga.
2. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców ucznia i informuje ich o problemach wynikających z zachowania ucznia.
3. Wychowawca wraz z pedagogiem szkolnym w obecności ucznia i rodziców przeprowadza rozmowę. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może proponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i jego udział w programie terapeutycznym;
4. Wychowawca z pedagogiem sporządzają notatkę z przeprowadzonych czynności i umieszczają w dokumentacji pedagoga;
5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji dziecka, pedagog szkolny pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich);
6. Jeśli szkoła wykorzystała wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, szkoła powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

ROZDZIAŁ XXX

ODDALENIE SIĘ UCZNIA OD GRUPY W CZASIE WYCIECZKI/ IMPREZY SZKOLNEJ NA TERENIE MIASTA I POZA MIEJSCEM ZAMIESZKANIA

1. Opiekun grupy/kierownik wycieczki ustala okoliczności oddalenia i podejmuje natychmiastowe poszukiwania zaginionego ucznia:
 - 1) poza miejscem zamieszkania - poszukiwanie podejmuje kierownik wycieczki, a grupa z opiekunami pozostaje w ustalonym miejscu;
 - 2) w miejscu zamieszkania - opiekun grupy telefonicznie informuje dyrekcję szkoły, która deleguje osobę do doprowadzenia grupy do szkoły, a opiekun podejmuje poszukiwania.
2. Po odnalezieniu ucznia opiekun grupy/ kierownik wycieczki:
 - 1) wyjaśnia przyczyny, które doprowadziły do takiej sytuacji;
 - 2) uświadamia odnalezioną osobę konsekwencje jej zachowania;

- 3) jeśli oddalenie było nieświadome, przypomina regulamin wycieczki i udziela uczniowi upomnienia;
- 4) jeśli oddalenie było świadome - przypomina regulamin wycieczki i informuje ucznia o wszczęciu wobec niego statutowych czynności dyscyplinujących;
3. Informuje rodziców.
4. Jeśli poszukiwania ucznia są bezskuteczne, opiekun/kierownik grupy informuje policję, dyrektora szkoły i rodziców.

ROZDZIAŁ XXXI

ZATRZYMANIE PRZEZ POLICJĘ NIELETNIEGO SPRAWCY CZYNU KARALNEGO PRZEBYWAJĄCEGO NA ZAJĘCIACH W SZKOLE

1. Na terenie szkoły każdy uczeń może zostać wylegitymowany przez Policję!
2. Legitymowanie ma na celu przede wszystkim:
 - 1) identyfikację osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia,
 - 2) ustalenie świadków zdarzenia powodującego naruszenie bezpieczeństwa lub porządku publicznego,
 - 3) wykonanie polecenia wydanego przez sąd, prokuratora, organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego,
 - 4) identyfikację osób wskazanych przez pokrzywdzonych, jako sprawców przestępstw lub wykroczeń,
 - 5) poszukiwania osób zaginionych lub ukrywających się przed organami ścigania i wymiarem sprawiedliwości.
3. Na terenie szkoły można dokonać również przeszukania w celu:
 - 1) znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu w postępowaniu karnym (art. 219 kpk),
 - 2) wykrycia lub zatrzymania oraz przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej.
4. Dopuszczalne jest również przesłuchanie ucznia na terenie szkoły, przy czym:
 - 1) jeżeli uczeń nie ma ukończonych 17 lat a jest podejrzany o popełnienie czynu karalnego przesłuchanie powinno odbywać się w obecności rodziców lub nauczycieli.
 - 2) w charakterze świadka można przesłuchiwać każdego małoletniego, bez względu na wiek i w takiej czynności nie jest konieczny udział rodziców.
5. Najdrażniejszą sytuacją, jaka może spotkać ucznia w szkole jest zatrzymanie przez Policję. Aby jednak ono nastąpiło, musi zaistnieć jedna z wymienionych niżej przesłanek:
 - 1) istnieje uzasadnione przypuszczenie, że uczeń popełnił przestępstwo,
 - 2) przeciwko uczniowi toczy się postępowanie karne a sąd lub prokurator zarządził jego przymusowe doprowadzenie (art. 247 kpk),
 - 3) uczeń jest świadkiem w procesie karnym a organ prowadzący postępowanie (policja, prokurator, sąd) zarządził jego przymusowe doprowadzenie (art. 285 §2 kpk),
 - 4) zachodzi potrzeba umieszczenia dziecka w Policijnej Izbie Dziecka,
 - 5) uczeń stwarza w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego a także dla mienia (art.15 ust.1 pkt.3 Ustawy o Policji),
 - 6) uczeń w stanie nietrzeźwości swoim zachowaniem daje powód do zagrożenia lub znajduje się w okolicznościach zagrażających jego życiu lub zdrowiu innych osób.
6. Funkcjonariusz policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje się legitymacją służbową.
7. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
8. Policjant informuje dyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.
9. Pedagog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
10. Policja informuje rodziców nieletniego, opiekunów prawnych o wykonanych czynnościach

- i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.
11. Dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację i przesyła do miejsca ich zamieszkania.
 12. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza wychowawcę, nauczyciela lub pedagoga szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce policji.
 13. Po wykonaniu czynności policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności pedagoga szkolnego, po ich zakończeniu policja odwozi ich do szkoły lub miejsca zamieszkania.
 14. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policijnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców, pedagoga szkolnego.
 15. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego - ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję nie nagłaśniając sprawy.

ROZDZIAŁ XXXII

ZAMACH SAMOBÓJCZY UCZNIA

1. Działania uprzedzające, zapobiegawcze:
 - 1) omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej;
 - 2) upowszechnienie procedur przewidywania zamachów;
 - 3) monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.
2. Działania interwencyjne:
 - 1) ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia;
 - 2) nie pozostawiaj ucznia samego;
 - 3) usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
 - 4) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce;
 - 5) zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia;
 - 6) wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż pożarną), jeśli potrzeba;
 - 7) zadbaj, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie;
 - 8) towarzysz uczniowi- jesteś dla niego ważny;
 - 9) zawiadom dyrektora szkoły; dyrektor zawiadamia Wydział Edukacji Urzędu Miasta Tarnobrzega,
- 10) dokonaj szybkiej oceny zagrożeń, wg klucza:
 - a) ryzyko umiarkowane: np. uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób,
 - b) duże ryzyko: np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe, uczeń mówi jak to zrobi, były wcześniejsze próby,
 - c) ekstremalne ryzyko: np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął próbę nieudanego zamachu samobójczego lub inne działania zagrażające zdrowiu lub życiu,
- 11) następnie:
 - a) zawiadom wychowawcę i pedagoga szkolnego, poinformuj o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmij niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego: w szczególności należy wezwać odpowiednie służby oraz zapewnić w miarę możliwości opiekę psychologa;
 - b) wychowawca powiadamia rodziców;
 - c) dyrektor szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji;
 - d) należy chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).
3. Działania naprawcze:

- 1) dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;
- 2) bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną lub placówką opieki zdrowotnej;
- 3) podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

ROZDZIAŁ XXXIII ŻAŁOBA PO ŚMIERCI UCZNIA

1. Działania uprzedzające:
 - 1) omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej,
 - 2) omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.
2. Działania interwencyjne:
 - 1) poinformuj nauczycieli, wychowawców;
 - 2) przypomnij zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania - na godzinach wychowawczych, innych lekcjach;
 - 3) poinformuj uczniów na forum klasy;
 - 4) stwórz możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
3. Działania naprawcze:
 - 1) oceń potrzeby - monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji;
 - 2) skonsultuj sytuację z pedagogiem lub specjalistą z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej;
 - 3) ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

ROZDZIAŁ XXXIV KONIECZNOŚĆ POWIADOMIENIA RODZICÓW O ŚMIERCI UCZNIA W CZASIE ZAJĘĆ SZKOLNYCH

1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać po przez kontakt bezpośredni.
2. Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
 - 1) dostarczyć niezbędne informacje;
 - 2) udzielić pierwszego wsparcia rodzinie;
 - 3) ochronić godność;
 - 4) okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
3. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych.
4. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia ratunkowego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
5. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej.
6. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
7. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie.
8. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane

informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.

9. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
10. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik szkoły lub psycholog tak długo, aż minie pierwsza reakcja - szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji i wsparcia (w razie potrzeby). Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
11. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
12. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie dyrektora i personelu szkoły.
13. Absolutnie należy unikać powierzania uczniom zadania informowania o śmierci ucznia.

ROZDZIAŁ XXXV ZAKŁÓCANIE TOKU LEKCJI PRZEZ UCZNIA

1. Poprzez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarne zachowanie w stosunku do rówieśników lub nauczyciela, głośne rozmowy, spacer po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela itp.).
2. Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego lub innego wyznaczonego ucznia z informacją do pedagoga szkolnego, a w przypadku, gdy go nie zastanie, do sekretariatu szkoły. Sekretariat zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania dyrektora i pedagoga o zaistniałej sytuacji. Nauczyciel odnotowuje w dzienniku informacje na temat zachowania ucznia na lekcji.
3. Pedagog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora.
4. Pedagog wraz z wychowawcą podejmuje działania wychowawczo- dyscyplinujące wobec uczniów, którzy przeszkadzali w prowadzeniu zajęć.
5. Pedagog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia.
6. Jeżeli uczeń w rażący sposób naruszył zasady obowiązujące w szkole, pedagog powiadamia dyrektora szkoły a wychowawca wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.
7. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie popełnili wykroczenie).

ROZDZIAŁ XXXVI UJAWNIENIE PRZESTĘPSTWA ŚCIGANEGO NA WNIOSEK POKRZYWDZONEGO NA TERENIE SZKOŁY

1. Ściganie na wniosek pokrzywdzonego - w tym przypadku wszczęcie postępowania przez policję uzależnione jest od woli pokrzywdzonego. W przypadku tych kategorii przestępstw pokrzywdzony składa wniosek do protokołu, a po jego złożeniu przestępstwo ścigane jest tak, jak z urzędu. Wycofanie przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie jest bezskuteczne.

2. Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu) zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków (o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym).
3. Odnotować godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu tej informacji.
4. Zapewnić w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
5. Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji, w tym:
 - 1) jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informację;
 - 2) sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników;
 - 3) nie nagłaśniać zdarzenia.
6. Powiadomić rodziców ucznia pokrzywdzonego, zrelacjonować im zdarzenie i uzgodnić z nimi czy będą chcieli zgłosić sprawę policji.
7. W przypadku odmowy złożenia wniosku o ściganie sprawców przez rodziców należy ich poinformować, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawców zdarzenia.
8. Środki, jakie należy przedsięwziąć to między innymi:
 - 1) w ramach uprawnień statutowych szkoła stosuje względem sprawcy zdarzenia środki przewidziane w statucie szkoły.
 - 2) w przypadku, gdy sprawca zdarzenia sprawiał wcześniej problemy i łamał normy społecznego zachowania, a zdarzenie, którego się, dopuścił nosi cechy postępującej demoralizacji, szkoła powinna sporządzić na tę okoliczność wystąpienie do sądu rodzinnego lub policji.

ROZDZIAŁ XXXVII

POSTĘPOWANIE DYREKTORA, PEDAGOGA SZKOLNEGO W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI O POPEŁNIENIU PRZESTĘPSTWA ŚCIGANEGO Z URZĘDU NA TERENIE SZKOŁY

1. Podstawy prawne: Ustawa z dnia 26 października 1982r o postępowaniu w sprawach nieletnich Art.4 §1, 2 i Art. 4a.:
 - 1) Art.4 §1 „Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, szczególnie naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używania alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, policji lub innego właściwego organu”.
 - 2) Art.4 §2 „Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub policję”.
 - 3) Art. 4a „Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu”.
2. Podstawowe czynności dla dyrektora szkoły lub pedagoga szkolnego:
 - 1) Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków, o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotować personalia uczestników i świadków, godzinę zgłoszenia oraz zawiadomić policję.
 - 2) Zapewnić, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
 - 3) Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji:

- a) jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informacje;
 - b) sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników;
 - c) w rozmowie z pokrzywdzonym ustalić liczbę sprawców i ich dane personalne;
 - d) nie nagłaśniać zdarzenia.
- 4) W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, zatrzymać do czasu przybycia policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę (ów):
- a) konieczność zatrzymania może wynikać z faktu zakończenia przez nich zajęć szkolnych bądź próby ucieczki, ukrycia skradzionych przedmiotów.
 - b) o fakcie zatrzymania należy powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych.
 - c) nie należy zatrzymywać na siłę sprawcy czynu, ale w ramach swojego autorytetu spowodować, by pozostał pod opieką pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy lub nauczyciela w oddzielnym pomieszczeniu do chwili przybycia policji;
 - d) jeżeli sprawców jest kilku w miarę możliwości należy umieścić ich w oddzielnych pomieszczeniach;
 - e) ofiarę należy odizolować od sprawców.
3. W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa należy je zabezpieczyć.
4. Nie należy samemu konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania itp.
5. Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA W SZKOLE ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO

ROZDZIAŁ XXXVIII PRZEMOC Z UŻYCIEM TECHNOLOGII INFORMACYJNYCH I KOMUNIKACYJNYCH

1. Sytuacje cyberprzemocy:
- 1) Przemoc werbalna w sieci - wulgarne wyzywanie, poniżanie, nękanie, ośmieszanie, straszenie, szantaż.
 - 2) Rejestrowanie filmów i zdjęć wbrew woli.
 - 3) Publikowanie i rozsyłanie w sieci filmów, zdjęć i informacji ośmieszających, kompromitujących
 - 4) Podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli i działanie na jego niekorzyść.
2. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.
- Osobą zgłaszającą fakt może być poszkodowany uczeń, jego rodzic, inni uczniowie, świadkowie zdarzenia, nauczyciele. Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek, procedura interwencyjna powinna obejmować:
- 1) udzielenia wsparcia ofierze przemocy;
 - 2) zabezpieczenia dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia;
 - 3) wyciągnięcia konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy ucznia.
3. Ustalenie okoliczności zdarzenia
- 1) Nauczyciel posiadający wiedzę o zajściu powiadamia wychowawcę klasy, który informuje o zajściu dyrektora i pedagoga szkolnego;
 - 2) Dyrektor i pedagog szkolny, wspólnie z wychowawcą, dokonują analizy zdarzenia
 - 3) i planują dalsze postępowanie;
 - 4) W procedurze interwencyjnej bierze udział nauczyciel informatyki, szczególnie na etapie zabezpieczenia dowodów i ustalenia tożsamości sprawcy;

- 5) W przypadku złamania prawa np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp. należy bezwzględnie skontaktować się z policją. Zgłoszenia dokonuje dyrektor szkoły.
4. Procedura reagowania wobec sprawcy przemocy
- 1) Pedagog szkolny powinien przeprowadzić rozmowę z uczniem - sprawcą przemocy. Jeżeli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym osobno;
 - 2) Nie należy konfrontować sprawcy i ofiar cyberprzemocy;
 - 3) Należy powiadomić rodziców sprawcy i omówić z nim zachowanie ucznia;
 - 4) Jeśli rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zmienił dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie, jeśli istnieją inne przejawy demoralizacji ucznia.
5. Podejmując decyzję o udzieleniu kary należy wziąć pod uwagę:
- 1) rozmiar i rangę szkody - czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom, określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznała ofiara;
 - 2) czas trwania prześladowania - czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
 - 3) świadomość popełnionego czynu - czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę;
 - 4) motywację sprawcy - należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doznane prześladowanie;
 - 5) rodzaj rozpowszechnionego materiału.
6. Reagowanie wobec ofiar cyberprzemocy.
- 1) udzielanie wsparcia psychicznego;
 - 2) udzielenie porady w celu kolejnych przypadków cyberprzemocy;
 - 3) po zakończeniu interwencji należy sprawdzić, czy wobec ucznia nie są stosowane dalsze działania odwetowe ze strony sprawcy.
7. Działania wobec świadków zgłaszających zdarzenie
- 1) nie należy upubliczniać udziału świadków w sprawie;
 - 2) należy mieć na uwadze bezpieczeństwo świadka i nie narażać go na odwet ze strony sprawcy cyberprzemocy;
 - 3) niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, jako metody wyjaśnienia sprawy.
8. Sporządzanie dokumentacji z zajęcia
- 1) Notatkę o zajęciu sporządza pedagog szkolny na podstawie rozmów ze sprawcą zajęcia, poszkodowanym i ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu zdarzeń.
 - 2) Jeżeli rozmowa przebiegała w obecności świadka np. wychowawcy, powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.

ROZDZIAŁ XXXIX

KORZYSTANIE Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH

1. Uczeń przynosi do szkoły telefon komórkowy lub inne urządzenia elektroniczne np. odtwarzacz MP3 na odpowiedzialność swoją i rodziców.
2. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie telefonu lub innego sprzętu elektronicznego.
3. Uczniów obowiązuje bezwzględny zakaz używania na terenie Szkoły (zajęcia lekcyjne, przerwy) telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych nagrywających lub odtwarzających **dźwięk i obraz; dopuszcza się korzystanie z telefonu komórkowego po lekcjach lub w wyjątkowych sytuacjach związanych ze zdrowiem lub życiem ucznia za zgodą nauczyciela prowadzącego zajęcia, wychowawcy oddziału lub Dyrektora Szkoły.**

4. Uczniowie, którzy posiadają telefony komórkowe na terenie szkoły, trzymają je wyłączone, schowane w plecaku, **nie biorą ich ze sobą na przerwy.**
5. Poprzez „używanie” należy rozumieć (w wypadku telefonu komórkowego):
 - 1) nawiązywanie połączenia telefonicznego;
 - 2) redagowanie lub wysyłanie wiadomości typu sms, mms lub podobnej;
 - 3) rejestrowanie materiału audiowizualnego;
 - 4) odtwarzanie materiału audiowizualnego lub dokumentacji elektronicznej;
 - 5) transmisję danych;
 - 6) wykonywanie obliczeń.
6. Przed rozpoczęciem zajęć edukacyjnych (lub w razie przebywania w szkolnej szatni, świetlicy, bibliotece) uczeń ma obowiązek wyłączyć i schować aparat telefoniczny.
7. W razie konieczności skontaktowania się z rodzicami, uczeń może skorzystać z telefonu szkolnego znajdującego się w sekretariacie szkoły. W sytuacji niemożności zadzwonienia z sekretariatu, uczeń może zwrócić się do nauczyciela z prośbą o pozwolenie na włączenie telefonu i wykonanie połączenia.
8. W przypadku jednorazowego złamania zasad korzystania z telefonów na terenie szkoły, uczeń otrzymuje upomnienie z prośbą o wyłączenie i schowanie telefonu.
9. W przypadku ponownego złamania zasad korzystania z telefonów na terenie szkoły:
 - 1) nauczyciel odnotowuje ten fakt, jako uwagę w dzienniku;
 - 2) nauczyciel zobowiązuje ucznia do natychmiastowego zadzwonienia z jego telefonu do rodziców w celu przekazania informacji o zaistniałej sytuacji i informuje rodzica o możliwości odbioru osobistego telefonu dziecka.
 - 3) w razie niemożności skontaktowania się tą drogą z rodzicem, telefon ucznia zostaje przekazany do depozytu znajdującego się w sekretariacie szkoły;
 - 4) informacja o depozycie (od wychowawcy klasy lub nauczyciela) powinna być w danym dniu przekazana rodzicom ucznia;
- 5) telefon z depozytu odbiera rodzic ucznia lub jego prawny opiekun.

ROZDZIAŁ XL

DOŚTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH, NIELEGALNYCH

1. Przez zagrożenie treściami szkodliwymi, niedozwolonymi, nielegalnymi i niebezpiecznymi dla zdrowia należy rozumieć zagrożenie treściami:
 - 1) pornograficznymi,
 - 2) obrazującymi przemoc i promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci,
 - 3) popularyzującymi ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem,
 - 4) nawołującymi do samookaleczeń i samobójstw,
 - 5) zachęcającymi do korzystania z narkotyków;
 - 6) stwarzającymi niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych).
2. Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy:
 - 1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły,
 - 2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.
3. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka.
4. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne.
5. W przypadku sytuacji (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś (2) należy rozważyć zgłoszenie incydentu na Policję oraz zgłosić go do serwisu **Dyżurnet (dyzurnet.pl)**.

6. W przypadku udostępniania treści opisanych wcześniej, jako szkodliwych/niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia przez ucznia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań.
7. Wychowawca klasy/pedagog szkolny zobowiązany jest poinformować wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka.
8. Dzieci - ofiary i świadków zdarzenia - należy od pierwszego etapu interwencji - otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną.
9. Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.
10. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na Policję.

ROZDZIAŁ XLI

NAWIĄZYWANIE NIEBEZPIECZNYCH KONTAKTÓW W INTERNECIE- UWODZENIE, ZAGROŻENIE PEDOFILIA

1. Zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).
2. Po otrzymaniu zgłoszenia (od rodziców, uczniów) należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail).
3. Jednocześnie - bezzwłocznie - należy dokonać (dyrektor szkoły/wychowawca/pedagog) zawiadomienia na Policji o wystąpieniu zdarzenia.
4. Należy otoczyć ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy szkoły z rodzicami/opiekunami prawnymi.
5. Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.
6. Wszelkie działania szkoły wobec dziecka winny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.
7. W przypadkach naruszenia prawa - szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15 - obowiązkiem szkoły jest powiadomienie Policji lub sądu rodzinnego.

ROZDZIAŁ XLII

SEKSTING, PROWOKACYJNE ZACHOWANIA I AKTYWNOŚĆ SEKSUALNA, JAKO ŹRÓDŁO DOCHODU OSÓB NIELETNICH

1. Seksting to przesyłanie drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub publikowanie np. w portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć, o kontekście seksualnym, erotycznym i intymnym).
2. Zgłoszeń przypadków sekstingu dokonują głównie rodzice lub opiekunowie prawni dziecka – ofiary, nauczyciele i inni pracownicy szkoły, gdy sami identyfikują takie zdarzenia w sieci.
3. Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania:

- 1) **Rodzaj 1.** Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.
- 2) **Rodzaj 2.** Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał, jako formę wyrażenia siebie.
- 3) **Rodzaj 3.** Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób w celu upokorzenia osoby na nich zaprezentowanej - lub zostają rozpowszechnione omyłkowo, jednak są zastosowane, jako narzędzie cyberprzemocy.
4. Identyfikacja sprawcy następuje po zabezpieczeniu dowodów - przesyłanych zdjęć, zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a).
5. Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu zostają wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności.
6. Do szkoły zostają wezwani rodzice/prawni opiekunowie sprawców sekstingu.
7. Dyrektor szkoły/pedagog/wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniami - sprawcami sekstingu w obecności rodziców/prawnych opiekunów.
8. Procedury reagowania w zależności od rodzaju sekstingu (patrz pkt.3):
 - 1) Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno- pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało ostrzejsze konsekwencje, w tym prawne.
 - 2) Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektora placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu na Policję. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (par. 2020 Kodeksu Karnego), dlatego też dyrektor placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu na Policję i/lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.
 - 3) Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne - konieczne zgłoszenie takiego przypadku na Policję.
 - 4) W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy, należy dodatkowo zastosować procedurę: Cyberprzemoc.

ROZDZIAŁ XLIII CYBERPRZEMOC

1. Cyberprzemoc - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych.
2. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.
3. Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele). W każdym przypadku należy ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie.
4. Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność.
5. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktymizacji (traktowania siebie, jako ofiary) czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać ucznia z lekcji do dyrekcji).
6. Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, także

- z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. strach przed byciem „kapusiem”, obawa o własne bezpieczeństwo).
7. W trakcie ustalania okoliczności trzeba ustalić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość/powtarzalność).
 8. Podczas rozmowy (pedagog/wychowawca) z uczniem - ofiarą cyberprzemocy - należy zapewnić go, że nie jest winny zaistniałej sytuacji oraz że nikt nie ma prawa zachowywać się w ten sposób.
 9. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny przeprowadza z nim rozmowę o jego zachowaniu.
 10. Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK).
 11. Realizując procedurę należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami, etc.
 12. Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń, etc.).
 13. W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.
 14. Kontakt z Policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). Za zgłoszenie odpowiada dyrektor szkoły.

ROZDZIAŁ XLIV

NARUSZENIA PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA I PRACOWNIKA SZKOŁY

1. Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły.
2. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź montowanych), szantażu (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary) lub uzyskania korzyści (np. usługi premium SMS).
3. Gdy sprawcą jest uczeń - kolega ofiary ze szkoły czy klasy, uczniowie lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą ucznia.
4. Wobec takiego sprawcy należy - w porozumieniu z rodzicami - podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał.
 - 1) Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność działań tak, aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.
 - 2) Gdy kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku ucznia - koleżanki lub kolegi oraz ryzyko penalizacji (zaostrezenie kar)
5. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice winni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę.
6. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego

z prawem działania - w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub sms).

7. Jednocześnie należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak, aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności.
8. Gdy naruszenie prywatności, czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice dzieci winni o nim powiadomić Policję.

ROZDZIAŁ XLV

ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA DZIECI

W ZWIĄZKU Z NADMIERNYM KORZYSTANIEM Z INTERNETU

1. Infoholizm (sieciolizm) - nadmierne, obejmujące niekiedy niemal całą dobę korzystanie z zasobów Internetu i gier komputerowych (najczęściej sieciowych) i portali społecznościowych przez dzieci.
2. Infoholizm stwierdza najczęściej rodzic lub opiekun prawny dziecka.
3. Osoba, której problem dotyczy, powinna zostać otoczona zindywidualizowaną opieką przez pedagoga szkolnego.
4. W przypadku zdiagnozowania przez psychologa zaawansowanego uzależnienia od korzystania z zasobów Internetu dziecko powinno zostać skierowane przez szkołę, w bliskiej współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej oferującej program terapeutyczny z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom.

ROZDZIAŁ XLVI

BEZKRYTYCZNA WIARA W TREŚCI ZAMIESZCZONE W INTERNECIE,

NIEUMIEJĘTNOŚĆ ODRÓŻNIENIA TREŚCI PRAWDZIWYCH OD NIEPRAWDZIWYCH,

SZKODLIWOŚĆ REKLAM

1. Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych w forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach prowadzić może do:
 - 1) zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleczeń),
 - 2) skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji),
 - 3) utrudniać lub uniemożliwiać osiągnięcie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających temat „ściąg” i „bryków”),
 - 4) utrwalenia się u ucznia ambiwalentnych postaw moralnych.
2. Uczniowie nieumiejący odróżniać prawdy od fałszu informacji publikowanych w Internecie winni być identyfikowani przez nauczycieli i wychowawców w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów.
3. Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu w procesie dydaktycznym - podczas lekcji lub w zadaniach domowych, każdorazowo winno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i sprostowane.
4. Szkoła powinna prowadzić działania profilaktyczne - edukację medialną (informacyjną).

ROZDZIAŁ XLVII

ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO

1. Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich jest użycie materiałów prawnie chronionych na stronach internetowych szkoły,

- poza zakresem dozwolonego użytku, przez jej pracowników bądź uczniów.
2. Należy zebrać informacje przede wszystkim o:
 - 1) osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.),
 - 2) wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku)
 3. W przypadku naruszeń dokonanych przez uczniów szkoła nie może występować w roli sędziego - dochodzenie roszczeń należy pozostawić osobom uprawnionym.
 4. Dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować czy zawiadamiać Policję lub składać powództwo.
 5. Szkoła powinna skupić się na swojej roli edukacyjno- wychowawczej poprzez organizację lekcji na temat praw autorskich, zwracając przy tym uwagę, że powinny one rzeczowo i konkretnie informować, jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.
 6. Organami kompetentnymi do rozstrzygania spraw związanych z naruszeniem praw autorskich są sądy, policja i prokuratura.

ROZDZIAŁ XLVIII

ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA TECHNICZNEGO SIECI, KOMPUTERÓW I ZASOBÓW ONLINE

1. Kategorie technicznych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego:
 - 1) ataki przez wirusy, robaki i trojany
 - 2) ataki na zasoby sieciowe
 - 3) ataki socjotechniczne
2. Zagrożenia wynikające z nieprawidłowych i szkodliwych zachowań użytkowników:
 - 1) np. używanie łatwych do odgadnięcia haseł,
 - 2) pozostawianie komputerów włączonych bez opieki,
 - 3) brak zabezpieczeń na wypadek braku energii elektrycznej.
3. W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę cyfrową szkoły oraz dyrektorowi szkoły.
4. Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie danej szkoły, o zaistniałej sytuacji należy powiadomić ich rodziców, zaś wobec nich podjąć działania wychowawcze.
5. Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w e-dzienniku szkoły), należy taki przypadek zgłosić na Policję.
6. W przypadkach zaawansowanych awarii (np. wywołanych przez trojany) lub strat (np. utrata danych z e-dziennika) konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia eksperckiego, kontakt z serwisem twórcy oprogramowania.
7. O incydencie należy powiadomić społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i zaprezentować podjęte sprawnie działania, tak przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-edukacyjne wobec dzieci.

ROZDZIAŁ XLIX

WYKAZ OSÓB I INSTYTUCJI UDZIELAJĄCYCH WSPARCIA W SYTUACJACH TRUDNYCH

- ✓ Szkoła Podstawowa nr 7 im. Gen. Leopolda Okulickiego w Tarnobrzegu
 - Dyrektor szkoły

- Pedagog szkolny
 - Wychowawcy
 - Nauczyciele
- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnobrzegu
ul. Kościuszki 30
Telefon: 15 847 94 10
- ✓ Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Tarnobrzegu
ul. Wiejska 17
Telefon: 15 822 19 84
- ✓ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu
ul. Kopernika 3
Telefon: 15 823 07 38
- ✓ Komenda Miejska Policji w Tarnobrzegu
ul. 1 Maja 2
Telefon: 15 851 33 10
- ✓ Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu
ul. H. Sienkiewicza 27
Telefon: 15 688 25 00
- ✓ Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Grębowie
Grębów 881
Telefon: 158112813
- ✓ Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet@dyzurnet.pl, tel. 801 615 005

✓ **TELEFONY ZAUFANIA**

116 111	Telefon Zaufania Dla Dzieci i Młodzieży
800 100 100	Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci
116 000	całodobowy, bezpłatny telefon w sprawie zaginionego dziecka
800 12 12 12	Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka
800 120 002	Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”
800 676 676	Infolinia Rzecznika Praw Obywatelskich
116 123	Telefon Zaufania dla Osób Dorosłych w Kryzysie Emocjonalnym
800 120 226	Policyjny Telefon Zaufania ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

801 199 990	Ogólnopolski Telefon Zaufania „Narkotyki – Narkomania”
22 635 93 92	Telefon grupy edukatorów seksualnych "PONTON"
801 889 880	Telefon Zaufania "Uzależnienia behawioralne"(czynnościowe)
800 280 900	Telefon zaufania dla osób dotkniętych przemocą seksualną w Kościele
800 70 22 22	Linia wsparcia dla osób w stanie kryzysu psychicznego
800 108 108	Bezpłatna linia wsparcia dla osób po stracie bliskich